

БНК на ИКОМОС,
Пл. „Славейков” № 11, 1000-София
icomosbg@icomos-bg.org, тел. 9806050,
Асоциация на реставраторите в България,
Ул. „Любен Каравелов” № 27, 1142-София,
info@arbbg.org, тел. 0887 266 891
Секция „Реставрация” при СБХ
Ул. „Шипка” № 6, 1504-София

До г-жа Даниела Петрова,
Председател на комисията по култура,
41-во Народно събрание

08 юни 2011 г.

Уважаема г-жо Петрова,

Относно: Проекта за Закон за изменение на Закона за културното наследство.

Изключително сме загрижени от някои текстове и формулировки в проекта, които могат да имат много негативен ефект върху процесите на опазване на културното наследство. БНК на ИКОМОС, Асоциацията на реставраторите в България и секция „Реставрация” при Съюза на българските художници са организациите пряко обвързани в опазването на културното наследство в България. След като се запознахме с последния вариант на Проекта за закон за изменение на Закона за културното наследство (публикуван на сайта на Народното събрание), считаме, че е изключително важно да бъдат направени някои промени. По-долу прилагаме предложенията ни, придружени с мотиви.

§ 60. В чл. 164, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

„(2) В регистъра по ал. 1 се вписват лица, които притежават образователно-квалификационна степен „магистър”, **придобита след минимум пълнен петгодишен курс**(предлагаме подчертаното като нов текст) по

1. Точка 1 се изменя така:

„1. специалност в областта на консервацията и реставрацията и имат три години професионален опит в тази област;”.

2. Създава се нова т. 2:

„2. специалност „Архитектура” със специализация по консервация и реставрация в областта на недвижимото културно наследство и три години професионален опит в тази област или специалност „Архитектура” и пет години професионален опит по консервация и реставрация в областта на недвижимото културно наследство;”.

3. ~~Досегашната т. 2 става т. 3 и се изменя така:~~

~~„3. друга специалност със специализация в съответната област на консервация и реставрация или с приложение в процеса на консервация и реставрация и имат най-малко пет години професионален опит в същата област.“ (считаме, че е изключително важно да отпадне)~~

Мотиви за предложението:

В чл. 163 в ЗКН е определено, че консервацията и реставрацията представлява комплекс от дейности. За упражняването на тази комплексна дейност е необходима съответната компетентност. Тази компетентност, съгласно редица международни документи, може да бъде гарантирана първо с подходящо образование.

Такива документи са:

1. Един от най-важните документи е свързан с намерението на Съвета на Европа за регулиране на принципите на упражняването на професията и определяне на стандартите за образование по консервация и реставрация, основан на Болонската декларация за образованието в Европа и в съответствие с Европейската квалификационна рамка / European Qualification Framework EQF. Документът е разработен съвместно от ECCO, ENCoRE и ICCROM - International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property. (<http://www.ecco-eu.org/documents/ecco-documentation/competences-for-access-to-the-profession/download.html>)
2. Професионалните насоки / Professional guidelines на ECCO – Европейската конфедерация на реставраторите (<http://www.ecco-eu.org/about-e.c.c.o./professional-guidelines.html>)
3. Съвместният документ на Е.С.С.О – ENCoRE- Европейската мрежа за образование по консервация и реставрация (<http://www.encore-edu.org/encore/encoredocs/ECCO-ENCoRE.pdf>)
4. Хартата на ИКОМОС от Коломбо за принципите на образованието по консервация и реставрация (<http://www.encore-edu.org/encore/DesktopDefault.aspx?tabindex=1&tabid=190>)
5. Документът ИКОМ-СС от Копенхаген за дефиниция на професията и изискванията към образованието (<http://icom-cc.org/47/about-icom-cc/definition-of-profession/>)

Понастоящем в България е възможно да се записва магистратура без преди това да има бакалавърска степен по същата специалност. Това би означавало, че с 1,5-2 годишен магистърски курс някой може да реши, че е станал специалист и да реши да се регистрира. По тази причина е нужно да се разпише в закона „пълен петгодишен курс“, т.е. комбинация от бакалавърска и магистърска степен по консервация и реставрация. Това е в съответствие и цитираните по-горе документи.

Текстът на чл. 164, ал.2, т.3 противоречи и на Закона за висшето образование. Текстът крие и реална опасност от некомпетентна намеса при консервацията и реставрацията на културни ценности и нашите организации са категорично против него.

Консервацията и реставрацията на културни ценности и дейност в интерес на цялото общество и във връзка с това трябва да бъде гарантиран необходимият минимум от компетентност на специалистите упражняващи професията. Това би предотвратило необратимо унищожаване на уникалните културни ценности, които са важна част от националната ни идентичност.

В качеството си на член на ЕС България е длъжна да отвори пазара на труда за всички граждани на Европейския съюз. Текстът от т. 3. бе позволил регистрацията на псевдо-специалисти, завършили кратки курсове, които нямат необходимите компетентности да упражняват професията и могат да причинят непоправими вреди.

Формулировката „приложение в процеса на консервация и реставрация” е неприемлива. Има широк спектър от професии, които имат приложение в процеса на консервация и реставрация, но те не са специалисти по тази дисциплина. Такива са например: изкуствоведи, фотографи, археолози, инженери, геолози, хидроинженери, осветители, куратори, архивисти, фондовици, химици, сеизмолози, физици, компютърни специалисти, биолози, занаятчии, антрополози и много други. Смесът на регистъра е да регистрира специалистите по консервация и реставрация, а не професиите, които имат някаква връзка с тези специалисти. За тях има други регистри. Този регистър би следвало да е за специалистите, които ще поемат отговорност за консервация и реставрация и имат компетентността да изготвят и реализират цялостен реставрационен проект. Регистриране на подобни или по някакъв начин свързани професии крие огромен риск от размиване на отговорността, от липса на контрол и непоправими вреди върху културното наследство.

Въпреки че сигнализирахме на Министерството на културата, за някои сериозни проблеми, които предложеният текст генерира, и въпреки уверенията, че новият проект ще бъде съобразен с нашите бележки, в настоящия текст недостатъците на са отстранени.

Със загриженост виждаме, че на НИИ НКН, който е един експертен орган към Министерството на културата, се разрешава да има стопанска дейност. Както се вижда по-долу:

§ 7. Член 18 се изменя така:

(3) За осъществяване на функциите си НИИ НКН може да създава териториални звена, както и да извършва допълнителни дейности, включително стопански.”

§ 8. Член 19 се изменя така:

10. изготвя планове за опазване и управление, експертизи, планови задания, пилотни проекти и други по недвижимото културно наследство по искане на физически и юридически лица;

Това крие риск от корупционни практики и монополизиране на дейностите по консервация и реставрация. То е стъпка към връщане на старата структура на НИПК от преди 25 години, която доказва своята непригодност и вредност в рамките на едно демократично общество. Призоваваме тези текстове в параграфи 7 и 8 да отпаднат или да бъдат коригирани, за да се избегнат споменатите рискове.

Нашите експерти с готовност ще участват в работата по текстовете на проекта за закон. Нещо повече – бихме желали по-подробно изслушване на нашите мотиви.

Стефан Белишки,
Председател на БНК на ИКОМОС

Кристина Белева,
Зам. Председател на Асоциацията на реставраторите в България

Стефан Аенски,
Председател на секция „Реставрация”,
Съюз на българските художници